

26 januari 2022

Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren

Private 'units' van formele Ad-opleidingen als 'proeftuin'

1 Inleiding

Het onderwerp duikt de laatste maanden weer sterk op in de publiciteit. Het betreft de wijze waarop het bekostigde hoger onderwijs (hbo en wo) omgaat met het aanbieden en vormgeven van private activiteiten. Er wordt daarbij in politieke en strategische zin vooral gerefereerd aan het invullen van het zgn. 'Level Playing Field'. Daarop bewegen zich de bekostigde en private aanbieders, om te voldoen aan de vraag naar niet-bekostigd maatwerk bij het verzorgen van opleidingen, trainingen, cursussen en allerlei andere scholingstrajecten. Private kwalificaties worden nooit door de overheid rechtstreeks bekostigd, naast geldstromen die lopen via andere kanalen, zoals de scholingsfondsen. Bekostigde aanbieders mogen zich wel op die markt bewegen, zolang ze zich nadrukkelijk houden aan bepaalde randvoorwaarden.

Een opmerkelijk verhaal in dit kader was onlangs te vinden in het dagblad Trouw, over de positie van de 'School of Economics and Business', gerelateerd aan en verweven met de Maastricht University. Daarbij kan ook worden verwezen naar regels van de overheid rond 'helderheid' in het aanbieden van private opleidingen door bekostigde instellingen. De VSNU, nu 'Universiteiten van Nederland' geheten (en UNL in de internationale setting), heeft in 2019 in een eigen publicatie de ruimte die instellingen hebben, nadrukkelijk verdedigd. Maar in een podcast van OCW, in november jl. uitgebracht, is nog weer eens nadrukkelijk gewezen door het ministerie, de NVAO en de Inspectie op hoe smal die ruimte in wettelijke en dus formele zin is ingevuld – en als zodanig nog simpelweg moet worden gehanteerd.

We gaan hieronder kort in op die ruimte, om vervolgens een voorstel te doen aan de overheid om binnen die kaders – en misschien ook bij het interpreteren ervan – iets met de Ad-opleidingen te kunnen gaan doen. De Ad is (pas) sinds 2018 een zelfstandige opleiding, met een uitermate praktische insteek. Daarmee lijkt ons wel iets moois te kunnen worden verricht.

2 Speelruimte in helderheid

De kaders die de overheid hanteert rond het kunnen aanbieden van private scholing en het ondernemen van niet door OCW van financiering voorziene activiteiten door bekostigde hbo- en wo-instellingen, zijn vastgelegd in een fors document¹. We pikken er een paar cruciale aspecten uit, om een globaal beeld te geven van de speelruimte die men heeft op het 'Level Playing Field':

- Private handelingen (scholing, activiteiten) zijn toegestaan als ze in het verlengde liggen van de werkzaamheden waarvoor een instelling in wettelijke zin wordt bekostigd;
- Deze handelingen dienen als doel te hebben dat ze de reguliere zaken rond onderwijs en onderzoek 'verrijken', zodanig dat door het private karakter en de bijbehorende opzet met externe partijen kan worden samengewerkt om dit doel te kunnen bereiken;
- In dat geval kunnen de private handelingen worden verricht binnen een specifieke entiteit, maar ook nog steeds onder hetzelfde bestuur dat verantwoordelijk is voor de bekostigde activiteiten;
- Dit bestuur legt in het jaarverslag vast wat er zoal aan private activiteiten is gestart, ingevuld, vormgegeven en wat er eventueel wordt afgebouwd, en legt daarover verantwoording af;
- De winst die kan optreden, dient terug te vloeien naar de bekostigde entiteit;

¹ Zie: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0016272/2004-01-28>

- Een verlies kan met de bekostigde entiteit worden verrekend, maar als de onderliggende handeling nog steeds plaatsvindt, dient vervolgens dit verlies te worden doorberekend in de prijs die ervoor wordt berekend – dus via een aanpassing via het ‘kostenplaatje’.

Er zijn hogescholen en universiteiten die opteren voor het model waarbij alle private handelingen binnen de reguliere instelling plaatsvinden, met alle zorgvuldigheid van dien, zoals het omgaan met de geldstromen. Maar er kan ook worden gekozen voor het zich beperken tot de bekostigde werkzaamheden om daarmee ‘verwarrende en niet-transparante’ situaties te voorkomen en vervolgens een innige samenwerking aan te gaan met een private instelling.

Deze private ‘partner’-instelling kan formele opleidingen aanbieden en vervolgens alles doen wat maar mogelijk is, ook rond maatwerk. Hoe vervolgens het partnerschap inhoudelijk wordt ingevuld is lastig na te gaan, mede omdat de bekostigde instelling er in het jaarverslag niets over hoeft te zeggen, ook als er bijvoorbeeld docenten, materiaal, lokalen, ondersteunende diensten en dergelijke worden gedeeld.

Dit is vervolgens al jarenlang aanleiding voor allerlei discussies over het bekende speelveld, het concreet doorberekenen van de kosten en het zichtbaar zijn voor allerlei doelgroepen. Binnen het levenlang ontwikkelen zullen die zaken ook weer gaan opduiken², met een mooie opdracht voor minister Dennis Wiersma, van de VVD en al enige jaren voorstander van het zo goed mogelijk gebruikmaken van de private aanbieders (en die mogelijk ook voor allerlei zaken zouden kunnen worden bekostigd). Laten we in spanning bezien wat er gaat gebeuren...

3 Ad-opleidingen en delen ervan voor actualisering opleiding

We doen in dit kader ook maar weer een duit in het zakje van de overheid, als wordt bezien of er toch in de formele context initiatieven zijn te nemen om ook van die kant openingen te bieden voor bekostigde instellingen. Het maken van wetten, regels en kaders met criteria is best ‘mchtig mooi’, maar om vervolgens instellingen zelf op zoek te laten gaan naar de grenzen, met de grijze gebieden, en daarop voort te bouwen met een ‘slecht verlicht speelveld’, zal nooit en te nimmer leiden tot het inlossen van de wens van de politici om het belastinggeld toch ook wat meer te kunnen inzetten voor de flexibilisering van de onderwijs-‘markt’.

Hier de contouren van onze duit, op een rijtje gezet. In de ThemaReeks die onlangs in gang is gezet, komen we er al gaandeweg op terug, zeker bij de tweedaagse later dit jaar, in oktober.

- We focussen ons hierbij op de Ad-opleidingen. Deze zijn sterk arbeidsmarktrelevant en kennen programma’s die snel kunnen worden aangepast aan de dynamiek in het werkveld.
- Een Ad-opleiding kan worden gezien op het samenstellen van eenheden ervan die als zodanig een eigen civiel effect hebben. Mede om die reden is het van belang om als opleiding na te gaan wat er met het effect gebeurt van jaar tot jaar en hoe dit zo goed mogelijk in stand kan worden gehouden.
- Sta toe dat de instelling (en in die context is een zgn. Professional Associate College, dus een groepering van het Ad-aanbod zeker handig) zo’n bundeltje eenheden ook privaat kan en mag aanbieden aan bedrijven in de regio, tegen aantoonbare marginale kosten. Daarbij kan steeds in samenspraak met het regionale werkveld worden afgesproken wat daarvan de vaste kern is en wat meer op de actuele werkzaamheden en competenties is gericht – maatwerk dus. Dat is wat de Amerikanen doen binnen hun ‘Workforce Development Institute’.
- Aan het eind van het traject dat hiermee aan werkenden wordt aangeboden, wordt in samenspraak tussen de docenten en de begeleiders in de bedrijven bezien welke zaken zich lenen om te worden opgenomen in het reguliere en bekostigde programma. Daarmee worden de afgestudeerden steeds zo actueel mogelijk opgeleid.

Op deze wijze wordt door de instelling handig gebruikgemaakt van hetgeen binnen de formele kaders aan studenten wordt aangeboden, bekostigd dus, om daarmee de doelgroepen die alleen maar bepaalde eenheden nodig hebben qua scholing met een marginaal tarief van dienst te kunnen zijn. Door je als Ad-aanbieder daartoe te beperken, is er geen sprake van valse concurrentie. En de instelling voldoet aan de eisen, om zo actueel mogelijk opleidingen te blijven aanbieden.

² Zie: www.universitairdoorleren.nl, www.vereniginghogescholen.nl/fastswitch, www.opleiding.nl (NCOI).